

باغ کتاب

بهانه‌ای برای تبدیل شهر به مدرسه

علیرضا منسوب بصیری

شده است که ایشان و همکارانشان ایده سفر را در طراحی خود در نظر بگیرند؛ سفری که از باغ کتاب شروع می‌شود و طی آن مسافران به پختگی می‌رسند و این همان اتفاقی است که در سفر خواندن کتاب برای خواننده می‌افتد. تمرکز روی ایده سفر باعث شد که باغ کتاب اقلیم‌های مختلفی داشته باشد؛ از اقلیم‌های خیالی تا شخصیت‌های مختلف واقعی و داستانی، که هر کدام در گوشه‌ای از باغ جا خوش کرده‌اند؛ شخصیت‌های برآمده از داستان‌های خاطره‌انگیز و به قول فرنگی‌ها نوستالژیک!

در باغ کتاب سفر یادگیری فقط منحصر به کتاب نیست. در آنجا هم‌سفران می‌توانند به باغ علم بروند و با هم پدیده‌هایی را که در کتاب‌های علمی فقط تعریف‌ش را شنیده‌اند، تجربه کنند. طراحان باغ تلاش زیادی کرده‌اند که فرصت‌های تجربه زیاد و متنوع باشد و با یکبار سفر کردن از مزه نیفتند.

۴ همدلی برای طراحی

بین طراحی مفهومی و طراحی با جزئیات تفاوت زیادی

در ایامی که مشغول جمع‌آوری مطالب این شماره بودیم، باغ کتاب تهران سرانجام بعد از سال‌ها که کلنگ احداث آن به زمین خورده بود، افتتاح شد. در جلسه تحریریه، تصمیم گرفته شد که به جای رفتن به این محل و عکس انداختن از ساختمان و قفسه‌های کتاب و سایر چیزهایی که آنچاست، به سراغ یکی از مجموعه‌هایی بروم که در طراحی باغ کتاب نقش داشته‌اند. برای همین، به مؤسسه همنوازنی و با یکی از هموطنانمان که رشد و بالندگی کودکان ایران برایش بسیار اهمیت دارد، گفت‌و‌گو کردم. آقای ترقی جاه، مدیر عامل مؤسسه همنوا که وظیفه طراحی مفهومی باغ کتاب را داشته است، در این گفت‌و‌گو از فرایند طراحی باغ، دغدغه‌هایی که و در این طراحی اثرگذار بوده است و همچنین از مأموریت‌های باغ کتاب گفتند.

۵ سیار سفر باید تا پخته شود خامی

ابتدا از مأموریت باغ کتاب تهران پرسیدم و آقای ترقی جاه آن را پر کردن خلاهای آموزش رسمی کشور بیان کردند. به اعتقاد ایشان آموزش رسمی ما برای یاد دادن تفکر، خلاقیت، مسئولیت‌پذیری و... کاستی‌ها و خلاهایی وجود دارد که باعث

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های دانش‌آموزی

به صورت ماهنامه و سه شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- رشد کودک** برای دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و پایه اول دوره آموزش ابتدایی
- رشد نوجوان** برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی
- رشد دانش‌آموز** برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره آموزش ابتدایی

مجله‌های دانش‌آموزی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه اول
- برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه اول
- برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه دوم
- برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه دوم

مجله‌های بزرگسال عمومی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- رشد آموزش ابتدایی • رشد تکنولوژی آموزشی
- رشد مدرسه فردا • رشد معلم

مجله‌های بزرگسال تخصصی:

به صورت فصلنامه و سه شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی • رشد آموزش زبان و ادب فارسی
- رشد آموزش هنر • رشد آموزش مشاور مدرسی • رشد آموزش تربیت بدنی
- رشد آموزش علوم اجتماعی • رشد آموزش تاریخ • رشد آموزش جغرافیا
- رشد آموزش زبان‌های خارجی • رشد آموزش ریاضی • رشد آموزش فیزیک
- رشد آموزش شیمی • رشد آموزش زیست‌شناسی • رشد مدیریت مدرسه
- رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کارشناسی • رشد آموزش پیش‌دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی، برای معلمان، مدیران، مریبان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان دانشگاه فرهنگیان و کارشناسان گروه‌های آموزشی و... تهیه و منتشر می‌شود.

• نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴
آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶

• تلفن و نامبر: ۰۲۱-۸۸۳-۱۴۷۸

• وبگاه: www.roshdmag.ir

وجود دارد. طراحی مفهومی به بررسی امکان اجرای ایده‌ای که در ذهن بنیان گذاران طرح است، کمک می‌کند. وقتی شما طراحی مفهومی می‌کنید، از طراحی به عنوان رسانه برای تحریک بحث و گفت‌و‌گو و به چالش کشیدن مفروضات مخاطب و کاربر کمک می‌گیرید. از آقای ترقی جاه درباره فرایند طراحی مفهومی باع کتاب سؤال کردم که به نظر خودم حاصل همه صحبت ایشان یک عبارت و آن «همدلی با مخاطب» بود. گروه طراحی باع کتاب برای اینکه بتواند ایده اصلی خود، یعنی سفر را به یک طرح مفهومی قابل اجرا تبدیل کند، با افراد و خانواده‌های مختلفی گفت‌و‌گو کرده؛ مخاطبانی که به گفته ایشان با دقت زیادی از میان قشرهای مختلف و مناطق گوناگون شهر انتخاب شده بودند.

طراحان باع کتاب معتقد بودند که هدف طراحی باع کتاب، به رسیدن شناخت فضاهای شهری برای ایجاد موقعیت و فرصت یادگیری است و هر فردی، حتی اگر در تهران زندگی نکند، می‌تواند با ایده گرفتن از طراحی باع کتاب از فضاهای فیزیکی شهر خود و همچنین اتفاقات فرهنگی آن برای ایجاد فرصت یادگیری استفاده کند.

▶ برای سفر چی با خود ببریم؟

یکی از سؤالات این بود که معلمان و مریبانی که می‌خواهند شاگردان خود را به باع کتاب ببرند، چه باید بدانند و چه چیزی را باید از قبل آماده کنند. کارهای معلم را می‌توان در سه بخش: پیش از سفر، حین سفر و پس از سفر دسته‌بندی کرد. نخستین کاری که معلم یا مریبی باید انجام دهد، شناخت باع کتاب است. پیشنهاد می‌شود معلم ابتدا به تنهایی یا همراه همکاران خود بازدیدی از باع کتاب داشته باشد تا قبل از هر چیز، خودش را در باع کتاب پیدا کند. در آنجا حتماً با سؤالاتی روبرو می‌شود که پاسخ آن‌ها در سفر به باع کتاب است.

حالا نوبت به طراحی بازدید است. اینکه بازدید از کجا آغاز شود و شامل چه بخش‌هایی باشد و شاگردان از کجا و چه مسیرهایی حرکت کنند، موضوعی است که باید در طراحی بازدید مورد توجه قرار گیرد. یک طراحی خوب کمک می‌کند که روز سفر و زمان حضور در باع کتاب به معلمان و شاگرد خوش بگذرد.

▶ پایان سفر

یک سفر خوب با برگشتن از سفر تمام نمی‌شود. یک مریبی باید برای پس از سفر نیز برنامه داشته باشد. فعالیت‌های مختلفی متناسب با سن شاگردان می‌شود طراحی کرد که پس از بازگشت از سفر انجام شود؛ نوشتن گزارش، نقاشی کشیدن و برگزاری جلسات دوره‌هایی پس از بازدید از باع کتاب باعث می‌شود سفر خاطره‌انگیزی در ذهن بچه‌ها بماند. خوب است مریبان، نظرسنجی و نوشتن تأملات و درس‌آموخته‌های از سفر را نیز جزء تکاليف خود قرار دهند تا در برنامه‌های بعدی به کارشان بیاید.